GÜNLÜDÜR

7/3130 2953

T.C.
DEVLET BAKANI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI : B.02.0.001/03225 09/1/**2001**
KONU :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : a) 11.12.2000 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3130-8031/19625 sayılı yazınız.
b) Başbakanlığın 15.12.2000 gün ve B.02.0.KKG.0.12./106-353-12/6351 sayılı yazısı

Van Milletvekili Hüseyin ÇELİK'in, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve tarafımdan cevaplandırılması tensip edilen 7/3130-8031 esas nolu yazılı önergesine verilen cevap ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Devlet BAHÇELİ
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

EK: Önerge cevabı

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

GÜNLÜDÜR

7/3130 296

EK :

VAN MİLLETVEKİLİ HÜSEYİN ÇELİK'İN YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA BİLGİ VE GÖRÜŞ NOTU

Van Milletvekili Hüseyin ÇELİK, 57. Hükümet Programında, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleriyle ilgili olarak yeralan bazı hususları dile getirerek; "1. Bunlardan hangisi, hangi oranda yerine getirilmiştir? ", "2. Yerine getirilmemişse sebebi nedir?" ve "3. Doğu ve Güneydoğu Bölgeleriniz için MGK'da kararlaştırıldığı söylenen 107 maddelik Eylem Planının tam metni nedir? Bu Eylem Planı uygulanıyor mu? " sorularını sormaktadır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin kalkınmasına yönelik olarak Plan ve Programlar çerçevesinde çalışmalar sürdürülmektedir. Bu cümleden olmak üzere, Güneydoğu Anadolu Bölgemizin kalkınması yönündeki çalışmalar Master Plan çerçevesinde yürütülmeye çalışılmıştır. Bölgedeki kalkınma çalışmalarında gelinen aşama değerlendirilerek, yeni bir Bölgesel Kalkınma Planı çalışmaları halen devam etmektedir.

Doğu Anadolu Bölgemizin Kalkınmasının da bir Ana Plan dahilinde sürdürülmesi için yürütülen çalışmalar nihai aşamaya gelmiş olup, 2001 yılından başlamak üzere "Doğu Anadolu Projesi Ana Planı" uygulamaya konulacaktır.

Ayrıca, Bölgesel Kalkınma Toplantıları ve Devlet Planlama Teşkilatı koordinatörlüğünde, ilgili Bakanlık ve kuruluşların katılımı ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yapılan incelemeler sonunda hazırlanan "Aksiyon Planı" uygulamaya konulmuştur.

Bu Bölgelerimizin kalkınması için yürütülen çalışmaların bir bütün olarak sürdürüldüğü ve uygulandığı muhakkaktır. Ancak, bazı çalışmaların teknik düzeyde değerlendirilerek sonuçlandırılması ve gereğinin ilgili merciler ve kuruluşlarca yerine getirilmesi yeterli olmaktadır.

Temel amaç; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizin kalkınmasıdır ve "Eylem Planı" konusu da bu çerçevede mütalaa edilmelidir.

Yazılı Soru Önergesinde, Hükümet Programına atıfta bulunularak sıralanan hususlar ve bu konulardaki cevaplar aşağıda yeralmaktadır.

a. Doğu ve Güneydoğu'daki geri kalmışlığın, sosyal ve ekonomik önlemlerle çözülmesi

Her iki bölgenin kalkınması için çalışmalara devam edilmektedir. 2000 ve 2001 yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları Genelgesinde "Başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile Kalkınmada Öncelikli Yöreler olmak üzere geri kalmış bölgelerin kalkınmasına hız kazandırıcı ekonomik ve sosyal altyapı yatırımları ile istihdam ağırlıklı projelere öncelik verilecektir..." ifadesi yer almaktadır. Bir diğer ifade ile, bütün kamu kurumu ve kuruluşlarının

yatırım projelerinde bu bölgelere öncelik vermesi Başbakanlık Genelgesi ile istenmiştir.

Halen uygulanmakta olan Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında; enerji, sulama ve diğer altyapı yatırımları devam etmektedir. GAP Ana Planı'nın revize edilmesi çalışmalarına başlanmış olup, 2001 yılında tamamlanması beklenmektedir.

Son yıllarda Güneydoğu Anadolu bölgesinde önemli gelişmeler sağlanmıştır. Nitekim 1983-98 döneminde coğrafi bölgelerimiz arasında yıllık ortalama büyüme hızı en yüksek olan bölgemiz Güneydoğu Anadoludur. Bu dönemde Türkiye yılda ortalama yüzde 4,8 oranında büyürken, Güneydoğu Anadolu yüzde 6,9 oranında büyümüştür. Yine aynı dönemde, bu bölgeye kamu yatırımları için tahsis edilen ödenek Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Doğu Anadolu Bölgesi için ise, bölgenin kalkınmasına ivme kazandırmak amacıyla DPT Müsteşarlığı tarafından başlatılan Doğu Anadolu Projesi Ana Planı son aşamaya gelmiş bulunmaktadır. Bu çalışma kapsamında bölgede yeralan illerin mevcut durumu analiz edilmiş, Strateji ve Senaryolar hazırlanmış ve nihai olarak ise Ana Plan çalışması yapılmıştır.

b. Bu bölgelerdeki işsizlik ve yoksulluğun üretken yatırımlarla giderilmesi

Her iki bölge için, gelir düzeyinin ve istihdam imkanlarının artırılması amacıyla bölgesel gelişme projeleri yaptırılmıştır. Güneydoğu Anadolu bölgesi için GAP uygulamaları devam etmektedir. Doğu Anadolu Projesi ise 2001 yılında uygulamaya geçecektir.

Ayrıca, bölgede özel sektörün güçlendirilmesi amacıyla her il için 4 adet olmak üzere 64 adet ön fizibilite çalışması yaptırılmış olup, bu çalışmalar yöre girişimcilerine sunulacaktır.

Soru (a) cevabında belirtildiği gibi her iki bölgedeki kamu yatırımlarına öncelik verilmesi, bölgede gelir ve istihdam artışına önemli katkı sağlamaktadır.

c. Bölgedeki alt yapı eksikliklerinin yap-işlet-devret modelinden de yararlanılarak giderilmesi

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde altyapı hizmetlerinin sağlanmasında Yap-İşlet-Devret ve benzeri modellerin uygulanmasına kamu yararı ve etkinlik ilkeleri esas alınarak devam edilmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki DPT'ce onaylanmış Yap-İşlet-Devret Projeleri aşağıda sunulmuştur:

Hidrolik Santraller

Proje Adı	Yeri	Kurulu Güç (MW)	Üretim (GWh/Yıl)	Durum ve İşletme Tarihi
Tohma Medik HES	Malatya	12,5	58,9	İşletmede
Birecik	Şanlıurfa	672,0	2460,0	İşletmede
Gaziler	Kars	11,0	50,0	Yatırımda
Girvelik II	Erzincan	2,7	15,0	2002
Mercan	Erzincan	9,0	28,0	2002

d./e. Eğitim ve sağlık alanlarındaki boşlukların en kısa zamanda giderilmesi, doktor ve öğretmen açığının kapatılması, bölgede nitelikli kamu hizmetlilerinin çalışmasının sağlanması

Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine dahil illerde ortaya çıkan yönetici personel açığının giderilebilmesi amacıyla, 11.8.1973 tarih ve 14622 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Genel Yönetmeliğe 26.6.2000 tarih ve 2000/1228 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile eklenen hüküm ile yönetici kadrolara yapılacak ilk atamaların söz konusu illere yapılması mecburiyeti getirilerek bu yöndeki eksiğin giderilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca, bölgede lojman yatırımlarına öncelik verilmektedir. Ülke genelindeki mevcut kamu lojman yatırımlarının (daire sayısı olarak) yüzde 77,7'si Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yapılmaktadır.

2001 yılı Bütçe Kanunu çerçevesinde ek ücret limiti 50 milyon lira olarak belirlenmiş, bu limitin yüzde 50 oranında artırılması yetkisi Hükümete bırakılmıştır.

Hizmet ihtiyacının tam olarak tespiti ve kamuda verimliliğin artırılması amacıyla Devlet Personel Başkanlığı tarafından Norm Kadro Usul ve Esaslarına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları bu yönde çalışmalarını sürdürmektedir.

f. Hayvancılığın yeniden canlandırılması

Hayvancılığın Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde olduğu gibi; tüm ülke genelinde geliştirilebilmesi için gerek ilgili kamu kuruluşları, gerekse de özel sektör kuruluşları tarafından iyileştirici tedbirler alınmakta, çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Hayvancılığın geliştirilebilmesi için esas uygulayıcı kuruluş olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 10 Mayıs 2000 tarih, 24045 sayılı Resmi Gazetede "Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında 2000/467 sayılı 5 yıl süreli Bakanlar Kurulu Kararı çıkarılmış ve 2 Haziran 2000 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Bu Kararname ile ülke genelinde yem bitkilerinin, damızlık sığır yetiştiriciliği ve sığır besiciliğinin geliştirilmesi, suni tohumlama çalışmalarının yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Bu proje için 2000 Yılında

33 Trilyon TL.lık; 2001 Yılı için ise 48,6 Trilyon TL.lık kaynak tahsisleri yapılmış bulunmaktadır.

Bütün bunların yanısıra; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın uyguladığı hayvancılıkla ilgili projelerine 2001 Yılı Yatırım Programı'nda 2000 Yılına göre oldukça belirgin miktarlarda artış yapılmış olup; bunlar için ayrılan ödenekleri belirten tablo ve kısa açıklama aşağıda verilmiştir.

2000 Yılı Yatırım Programında, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından Hayvancılık konularında yürütülen proje sayısı 10 adet olup, bunların önemli olanları ve bu projelere 2000-2001 yılları için tahsis edilen ödenekler aşağıda verilmektedir.

2000-2001 Yıllarında Önemli Hayvancılık Projelerine Yapılan Ödenek Tahsisleri (Cari)

(Milyar TL.)

PROJE ADI	YILLAR		ARTIŞ ORANI (%)
	2000	2001	
Hayvancılığı Geliştirme	1000	2750	175
Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele	3500	7500	114,3
Süt Sığırcılığı Yetiştiriciliği Kooperatif (Aile x 2 İnek)	1800	5220	190
Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Kooperatif (Aile x 4 İnek)	200	1250	525
Sığır Besiciliği Kooperatif (Ailex10 sığır, 2 devre)	150	1240	726,7
Diğer Projeler Toplamı	705	3630	414,9
Genel Toplam	7.355	21590	193,5

Hayvancılıkla ilgili tüm projeler için 2000 Yılı Yatırım Programında toplam olarak 7355 milyar TL.'lık ödenek tahsisi yapılmasına karşılık, 2001 yılı için yüzde 193,5'lik artışla toplam 21590 milyar TL.' lık ödenek tahsisi yapılmıştır.

2000 Yılı Yatırım Programında mevcut olan 10 adet hayvancılık projesine ilaveten "Anadolu Alacası Geliştirme Projesi" ve tavukçuluk için "Türkiye Patentli Büyük Ebeveyn ve Ebeveyn Geliştirme Çalışması Projesi" isimli 2 adet yeni proje alınmıştır. Bu projeler için sırasıyla 1750 milyar TL. ve 500 milyar TL.'lik ödenek tahsisleri yapılmıştır.

g. Yarım kalmış yatırımların tamamlanması

Yarım Kalmış veya İşletme Sermayesi Yetersizliği Nedeniyle İşletmeye Geçememiş Yatırımların Ekonomiye Kazandırılmasına Dair Karar

çerçevesinde Van ilinin de içerisinde yeraldığı 26 İl'e Teşvik Fonu kaynaklı yatırım ve işletme kredileri kullandırılmaktadır.

57. Hükümetin göreve başladığı tarihten bu yana da uygulamasına devam edilen söz konusu karar çerçevesinde, sanayi yatırımları için 20.12.2000 tarihi itibariyle toplam 102 firmaya, 13 trilyon 370 milyar liralık yatırım ve işletme kredisi Kalkınma Bankası aracılığı ile kullandırılmıştır.

h. Sınır ticaretinin, sınır illerinin adaletle yararlanacağı bir şekle sokulması

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ekonomik bir canlılık sağlanması amacı ile yürütülen sınır ticareti, 10.3.2000 tarih ve 2000/364 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile halen Ağrı, Ardahan, Artvin, Gaziantep, Hakkari, Hatay, Iğdır, Kilis, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak ve Van illerindeki gümrük kapılarında ve Ağrı, Hakkari, Van illerinde kurulan yedi adet açık pazar yerinde sürdürülmektedir.

Sınır Ticareti uygulamalarından sınır illerimizin mevzuat çerçevesinde azami yarar sağlanmasına özen gösterilmektedir.

i. Bölge için gerçekleştirilen özel teşvik sistemine etkinlik kazandırılması

21.1.1998 tarih ve 4325 sayılı "Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi İle 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çerçevesinde; 22 il'de uygulanmak üzere,

- Gelir ve Kurumlar Vergisi İstisnası,
- Çalışanlardan Kesilen Vergilerin Ertelenmesi,
- İşlemlerde Vergi, Resim, Harç İstisnası,
- Sigorta Primi İşveren Payları,
- Bedelsiz Yatırım Yeri Tahsisi,

gibi önemli sayılabilecek teşvik tedbirleri yürürlüğe konulmuştur.

Bu uygulamaya 57'nci Hükümetin göreve gelmesinden bu yana da devam edilmektedir.

Diğer taraftan, söz konusu Kanunun bitim tarihi olan 31.12.2001 tarihinden itibaren başlamak üzere, 12.4.2000 tarih ve 4562 sayılı "Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu"nun 14'ncü maddesi çerçevesinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri illerinin de yeraldığı ve fert başına GSYİH miktarı 3500

dolar ve aşağıda gelir miktarı ile OSB bulunan yerlerin, 4325 sayılı Kanunla yürürlüğe konulan teşvik tedbirlerinden yararlanmasına devam edilecektir.

4325 sayılı Kanun çerçevesinde yürürlüğe konulan vergisel teşviklerle ilgili veriler ortaya çıkmadığından, sadece "Sigorta Primi İşveren Payları"na ait uygulama sonuçları hakkında bilgi verilebilmektedir.

Söz konusu kanun uyarınca Hazine'ce karşılanan işveren primleri 57'nci Hükümetin göreve başlamasından bu yana Nisan 1999-Haziran 2000 tarihleri arasında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yeralan 18 il için yeni kapsama dahil edilen 35270 işçinin toplam 1097 milyar liralık sigorta primi Hazine'ce karşılanmıştır.

Bu suretle söz konusu dönem içerisinde 35270 kişiye istihdam imkanı sağlanmıştır.

j. Organize Sanayi Bölgeleri ile Küçük Sanayi Sitelerinin yaygınlaştırılması

1999 yılında Doğu Anadolu Bölgesinde 3 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 4 Organize Sanayi Bölgesi (OSB) faaliyetteydi. 1999 yılı Yatırım Programı itibariyle etüd proje, kamulaştırma ve inşaat aşamasında olan OSB projelerinin 18'i Doğu Anadolu ve 6'sı Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer almaktadır.

1999 yılında Doğu Anadolu Bölgesinde 26 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 18 Küçük Sanayi Sitesi (KSS) hizmete sunulmuş olup, 1999 yılı itibariyle Yatırım Programında yer alan KSS'lerin sayısı Doğu Anadolu için 46, Güneydoğu Anadolu için 20'dir.

2000 yılı Programı itibariyle;

Adıyaman-Merkez'de 1994'de başlanan OSB'nin 2000 yılında, Adıyaman-Besni ve Gölbaşı'da 1991 ve 1993 yıllarında başlatılan KSS'nin 2003 yılında, Merkez'de 1985'de başlatılan diğer bir KSS'nin 2001 yılında tamamlanması öngörülmüştür.

Diyarbakır, Merkez'de, 1991 yılında başlanan OSB'nin 2004 yılında ve 1995 yılında başlanan KSS'nin 2003'de tamamlanması öngörülmüştür.

Gaziantep, Merkez'de 1994, 1996 ve 1998 yıllarında başlanan III., II. ve IV. OSB'nin 2001, 2002 ve 2004 yıllarında tamamlanması öngörülmektedir. Nizip'de 1998'de başlanan diğer bir OSB'nin bitim tarihi 2002'dir. Yine Merkez'de 1991 yılında başlanan 2 KSS'nin bitim tarihleri 2002 ve 2001'dir. Nizip'de 1985'de, Nurdağ'ında 1999 başlayan KSS'lerinin bitim tarihleri 2000 ve 2001 olarak öngörülmektedir.

Mardin, Merkez'de 1998'de başlatılan OSB etüd çalışmaları 2001'de; 1984-Kızıltepe, 1990-Nusaybin, 1994-Merkez ve 1995-Midyat'ta başlatılan KSS'nin bitim tarihleri 2001, 2001, 2003 ve 2002'dir.

Siirt, Merkez'de 1995'de başlatılan OSB, 2002'de; 1984'de başlatılan KSS altyapı çalışmaları 2000'de tamamlanacaktır.

Şanlıurfa, Merkez'de 1998'de başlatılan I. OSB ile II. OSB çalışmaları 2001 ve 2004 tarihlerinde; yine Merkez'de 1984'de ve Birecik'de 1997'de başlatılan KSS'nin 2001 ve 2003 yıllarında bitirilmesi öngörülmektedir.

Batman, Merkez'de 1995 yılında başlatılan çalışmalar 2002 yılında bitirilecektir.

Şırnak, Merkez'de 1991'de başlatılan OSB 2002'de; Cizre ve Silopi'de 1998'de başlatılan 2 KSS'nin ise 2002 yılında bitirilmeleri öngörülmektedir.

Kilis, Merkez'de 1994'de başlatılan OSB'nin 2000'de; yine Merkez'de 1986 ve 1997 yıllarında başlanan KSS'nin 2001 ve 2002 yıllarında tamamlanmaları öngörülmektedir.

Ağrı, Merkez'de 1998'de başlanan OSB'nin 2002'de; Patnos'da 1997'de ve Diyadin, Eleşkirt ve D.Beyazıt'da 1998'de başlatılan KSS'lerinin 2002 yılında bitirilmeleri öngörülmektedir.

Ardahan, Merkez'de 1999'da başlatılan OSB'nin 2004'de; 1995-Damal, 1997-Göle, 1997-Çıldır, 1997-Posof, 1997-Hanak'da başlatılan KSS'nin 2002 yılında tamamlanmaları öngörülmektedir.

Bingöl, 1995-Merkez'de başlatılan OSB'nin 2000; 1992-Merkez'de başlatılan KSS'nin 2001 yılında bitirilmesi öngörülmektedir.

Bitlis, Ahlat'da 1987'de başlatılan KSS'nin 2000 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Elazığ, Merkez'de 1998'de başlatılan I. ve II. OSB Arıtma Tesisi ile 1985'de başlatılan II. OSB'nin 2001 yılında tamamlanması programlanmıştır. 1995-Merkez, 1997-Palu ve 1997-Karakoçan'da başlatılan KSS'nin 1995, 1997, 1997 tarihlerinde bitirilmesi öngörülmektedir.

Erzincan, Merkez'de 1990'da başlatılan OSB'nin 2000'de; 1991-Merkez, 1987-Refahiye, 1997-Tercan'da başlatılan KSS'leri de 2002, 2001 ve 2003 tarihlerinde bitirilmesi programlanmıştır.

Erzurum, Merkez'de 2000'de başlayan OSB, 2004'de; 1985-Aşkale, 1990-Tortum, 1998-Horasan, 1998-Pasinler, 1998-İspir ve 1998-Merkez'de başlatılan KSS'lerinin sırasıyla 2002, 2002, 2003, 2002, 2002, 2003'de bitirilmeleri öngörülmektedir.

Hakkari, 1995-Merkez'de başlatılan OSB'nin 2001'de; 1985-Merkez ve 1997-Yüksekova'da başlatılan KSS'nin 2002 tarihinde bitirilmeleri programlanmıştır.

Iğdır, Merkez'de 1998'de başlatılan OSB etüd çalışmalarının 2000'de; yine Merkez'de 1998'de başlatılan KSS'nin de 2004 yılında bitirilmesi öngörülmektedir.

Kars, Merkez'de 1998'de başlatılan Besi OSB-Etüd çalışmaları 2000'de, yine Merkez'de 1984'de başlatılan OSB çalışmaları 2000'de; 1986-Merkez, 1997-Kağızman ve 1998-Sarıkamış'da başlatılan KSS'lerinin çalışmalarının 2001, 2002 ve 2001 tarihlerinde tamamlanmaları öngörülmektedir.

Malatya, Merkez'de 1996 ve 1998'de başlatılan OSB'leri 2001 ve 2003'de; Darende'de 2000'de başlatılan OSB'nin 2003'de tamamlanması öngörülmektedir.

Muş, Merkez'de 1999'da başlatılan OSB, 2004'de; 1986-Malazgirt, 1991-Varto, 1995-Bulanık, 1997-Merkez (I. Bölüm), 1998-Merkez (II. Bölüm)'de başlatılan KSS'lerinin de 2001, 2002, 2001, 2001 ve 2001'de tamamlanmaları öngörülmektedir.

Tunceli, Merkez'de 1994'de başlatılan OSB'nin 2001'de; 1998-Çemişgezek, 1998-Merkez ve 1998-Pertek'de başlatılan KSS'lerinin 2002'de tamamlanması öngörülmektedir.